



## A szabadalmi nyelvi rezsim reformja

### Hazai és nemzetközi szabadalmi nyelvi rezsimek áttekintése

A Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (a továbbiakban SZTNH) a rendelkezésére álló eszközökkel ösztönzőleg is hozzá kíván járulni a nemzetközi vállalatok magyarországi szabadalmaztatási gyakorlatának további erősítéséhez. Ennek érdekében az SZTNH megvizsgálta az európai országok nyelvhasználati előírásait és kidolgozta az alábbiakban bemutatott javaslatot a hazai szabadalmi bejelentésekre vonatkozó nyelvi előírások reformjára vonatkozóan. E javaslat szerint lehetőség nyílna arra, hogy a szabadalom megadására irányuló eljárás korai szakaszában az SZTNH angol nyelvű szabadalmi leírás, igénypontok és rajzok alapján készítse el az újdonságkutatást, valamint az oltalomképességről információt nyújtó ún. írásos véleményt.

#### i) A magyar nyelv szerepe a hazai szabadalmi rendszerben

A magyar közigazgatásban az eljárás nyelve magyar és ehhez az általános alapelvhez igazodva a *találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény* (a továbbiakban: Szt.) 52. § (1) bekezdése értelmében „**[a] szabadalmi eljárások magyar nyelven folynak, a szabadalmi leírást az igényponttal, a rajz feliratát és a kivonatot – ha e törvény eltérően nem rendelkezik – magyar nyelven kell elkészíteni**”.

Az Szt. jelenlegi szabályozása értelmében a szabadalmi bejelentés mellékletei [vagyis a szabadalmi leírás az igénypontokkal, a rajz(ok) és a kivonat] idegen nyelven is benyújthatók, azonban a *magyar nyelvű szabadalmi leírást igényponttal, a kivonatot és a rajzot a bejelentés napjától számított négy hónapon belül be kell nyújtani*, és ennek elmaradása esetén úgy kell tekinteni, mintha a szabadalmi bejelentést visszavonták volna.

A szabadalmi rendszerben **a nemzeti nyelv használatának különös jelentősége van**, hiszen a szabadalmi bejelentések benyújtását követő ún. közzététel alapvetően két célt szolgál. Egyrészt tájékoztatja a nyilvánosságot a tudomány és a műszaki kutatások/fejlesztések legújabb eredményeiről (műszaki ismeretek disszeminációja), másrészt az adott szakterületen kijelöli azokat a határokat és kereteket, amelyek között mások jogainak megsértése nélkül, szabadon végezhetnek gazdasági tevékenységet a piaci szereplők. A szabadalmi bejelentések közzététele által ugyanis kizárólagos jogok keletkeznek: a közzététellel keletkező ideiglenes oltalom lehetőséget ad a bejelentőnek arra, hogy fellépjen azokkal szemben, akik a találmányának tárgyát az engedélye nélkül használják vagy hasznosítják. A **közzététel** tehát nem más, mint a találmánynak a köz számára – a kizárólagos hasznosítási jog fejében – történő feltárása, ami így **műszaki információs funkciót is betölt**.

A szabadalmi iratoknak, de különösen **az igénypontoknak nemzeti (magyar) nyelven történő hozzáférhetősége különösen a hazai kis- és középvállalkozások (a továbbiakban: kkv-k) és egyéni feltalálók esetében játszik fontos szerepet**. A műszaki fejlesztéssel és innovációval foglalkozó rendkívül szűk, egyébként is forrásigényes kör számára előnyös, ha a saját anyanyelvén jut hozzá a

szakterületéhez kapcsolódó legfontosabb műszaki információkhoz, de a kizárólagos jogokat keletkeztető iratok nemzeti nyelven való hozzáférhetősége jogbiztonsági okokból is garanciális jelentőségű. A magyar nyelvű közzétételi anyag egyben azt is biztosítja, hogy a köz (ideértve a kkv-kat és az egyéni feltalálókat is) **késlekedés nélkül szerezzen tudomást az adott műszaki területen folyó fejlesztésekről és monopoljogokról**. Ezáltal a magyar nyelvű közzététel elősegíti a hazai K+F források hatékony és célszerű felhasználását is, mivel így adott esetben elkerülhetők a párhuzamos fejlesztések.

A szabadalmi iratok magyar nyelven történő közzététele melletti további érvként merül fel, hogy a műszaki nyelv folyamatos fejlődése és választékossága kerülhetne veszélybe az angol nyelv jelenleginél is erősebb dominanciája által, ami végső soron a magyar műszaki nyelv teljes elsekélyesedését, de akár elhalását is eredményezhetné.

## ii) Az európai országok vonatkozó nyelvhasználati előírásainak áttekintése

A szabadalmi bejelentési eljárások szabályozása minden országban a vonatkozó nemzeti jogszabály(ok) alapján történik. Az SZTNH összehasonlította az európai országokat abból a szempontból, hogy egyáltalán van-e példa rá, és ha igen, mely országokban, hogy a szabadalom megadására irányuló eljárás valamely szakaszában a nemzeti nyelvtől eltérő nyelvű szabadalmi iratok alapján folyik az eljárás. A vizsgált 36 európai ország gyakorlata három csoportra tagolható.

**a) 25 országban** (Nyugat-Európa egyes országaiban, Közép- és Kelet-Európában, ideértve Magyarországot és a többi visegrádi országot is) **egyáltalán nincsen lehetőség idegen nyelvű bejelentés alapján a megadási eljárás lefolytatására**. Ez azt jelenti, hogy – bár a szabadalmi bejelentés idegen nyelven történő benyújtása nem tiltott – az idegen nyelven benyújtott szabadalmi iratokat egy rövid (jellemzően 1-4 hónapos) időintervallumon belül a nemzeti hivatal rendelkezésére kell bocsátani nemzeti nyelven. Ez a fajta gyakorlat egyformán kezeli az angolt és az egyéb idegen nyelveket, vagyis az angol nyelv elterjedt használata és ismerete ellenére ezekben az országokban nem létezik nyelvi könnyítés vagy pozitív diszkrimináció az angol nyelv irányában.

**b) Néhány országban** (Ausztria, Svájc, Németország, Liechtenstein és Portugália), amennyiben a szabadalmi bejelentést angol nyelven teszik meg, úgy **a nemzeti nyelvre történő fordítási kötelezettség teljesítésére** egy tágabb, jellemzően a bejelentés (vagy az elsőbbség) dátumától számított **12-16 hónapos időablak áll a bejelentők rendelkezésére**. A fordítás határidőn belüli be nem nyújtása általában a szabadalmi bejelentés visszavontnak tekintését jelenti – hasonlóan az Szt.-ben foglaltakhoz, azzal az eltéréssel, hogy a kötelezettség teljesítésére nyitva álló határidő lényegesen hosszabb.

**Az innováció terén vezetőnek számító egyes országok tehát bizonyos mértékben engedményeket tesznek az angol nyelv használata terén.** Ugyanakkor abban a kérdésben már eltérés mutatkozik a fent említett hivatalok gyakorlatában, hogy a fordításra rendelkezésre álló időintervallumon belül az angol nyelvű szabadalmi iratok alapján végeznek-e bármilyen eljárási cselekményt.

A német szabadalmi törvény (Patentgesetz) 35a cikkének (3) és (4) bekezdései értelmében például, amennyiben a bejelentő újdonságkutatást vagy szabadalmazhatósági vizsgálatot kér az angol nyelven rendelkezésre álló szabadalmi bejelentéssel kapcsolatban, a hivatal nem köteles az angol nyelvű anyag alapján eljárni, hanem az előbbieken említett határidőt megelőzően is bekérheti a szabadalmi leírás és az igénypontok német nyelvű fordítását. A szabadalmi eljárás minden esetben német nyelven folyik.

A svájci és a liechtensteini hivatal az újdonságkutatást elvégezheti az angol nyelvű szabadalmi iratok alapján is, de a bejelentésnek rendelkezésre kell állnia a közzététel időpontjáig az általa elfogadott vagy a bejelentő által választott nemzeti nyelv(ek) valamelyikén.

**c)** Az európai országok harmadik csoportjába egyes Benelux államok (Hollandia és Luxemburg), valamint a jellemzően gazdaságilag és társadalmilag még nyugat-európai viszonylatban is rendkívül fejlettnak tekinthető skandináv államok (Dánia, Finnország, Norvégia, Svédország és Izland) tartoznak. A skandináv országokra jellemző nyitottság azok szabadalmi rendszerében is megnyilvánul azáltal, hogy **a régió nyelveit általában kölcsönösen elfogadják az egyes hivatalokban hivatalos nyelvként, illetve ehhez társul az angol nyelvnek szintén hivatali nyelvként történő elismerése.**

Az angol nyelv használatával kapcsolatban azonban a megadási eljárás során megkívánt fordítási előírások, illetve maga az eljárás nyelve diverzitást mutatnak. Izlandon az igénypontok izlandi nyelvre történő fordítását a bejelentés napját követő 14 hónapon belül be kell nyújtani, illetve az eljárás nyelve minden esetben az izlandi. (Ehelyütt megjegyzendő, hogy Izland nagymértékben támaszkodik a norvég, a svéd és a dán hivatal kutatásaira, így megadási eljárása speciális elemeket tartalmaz, amelyek nem hasonlíthatók a többi skandináv országéhoz.)

A dán hivatalnál ugyan angol nyelven is megtehető a szabadalmi bejelentés, de a közzététel időpontjára legalább az igénypontoknak rendelkezésre kell állniuk dán nyelven. Az eljárást lefolytatják az angol nyelvű leírás alapján is, de a hivatal előtti eljárás nyelve a dán, és a bejelentés megadását követően az igénypontok dán fordítását be kell nyújtani. Felszólalás esetén a hivatal a bejelentés többi részének fordítását is kérheti.

A svéd, a finn és a norvég hivatalban a legmegengedőbb a nyelvhasználati szabályozás, ezekben a hivatalokban ugyanis vagy kérésre, vagy a bejelentési nyelv alapján determinált módon angol nyelven is folyhat az eljárás, azonban a megadást követően az igénypontok nemzeti nyelvű fordítását be kell nyújtani a hivatalhoz és – hasonlóan a dán hivatal gyakorlatához – felszólalás esetén a hivatal a bejelentés többi részének fordítását is kérheti.

Összefoglalóan megállapítható, hogy **Európában** – a legfejlettebb skandináv és egyes Benelux államoktól eltekintve – **a bejelentő legfeljebb a szabadalmi bejelentés közzétételéig mentesülhet a teljes szabadalmi bejelentésnek a nemzeti nyelvre történő lefordítása alól, illetve a szabadalom megadására irányuló eljárások – a fenti kivételekkel – kizárólag nemzeti nyelven folynak.**

Ugyanakkor a korábbiakban ismertetett, az európai országok ezirányú gyakorlatára vonatkozó felmérés alapján az is elmondható, hogy – bár túlnyomórészt nem jellemző – mégis **vannak megfontolásra alkalmas példák a szabadalmi iratokra vonatkozó szigorú nemzeti nyelvhasználati előírások enyhítésére.**

## **2. Javaslat a hazai szabadalmi bejelentésekre vonatkozó nyelvi előírások tekintetében**

A nyelvi előírások könnyítésére irányuló törekvések mérlegelése során először is azt kell figyelembe venni, hogy Magyarországon a közigazgatás általános és hivatalos nyelve a magyar. Másrészt fontos szempont, hogy a hazai (magyar) eredetű bejelentések esetében célszerű, ha a nyilvánosság számára a bejelentéshez tartozó iratok bizonyos köre, illetve a hivatali döntések magyar nyelven hozzáférhetőek.

Ezért – az innovációban élenjáró európai országokhoz hasonlóan – **az angol nyelvű szabadalmi iratokra vonatkozó fordítási kötelezettségek enyhítése** tűnik olyan lehetőségnek, ami a Magyarországon tevékenykedő külföldi cégek számára, de akár a későbbiekben külföldi oltalomszerzésre törekvő magyar kkv-k vagy az egyetemi kutatóhelyek számára is vonzó opciót kínálhat.

Az **SZTNH javaslata** szerint a szabadalmi bejelentés mellékletei (leírás igénypontokkal, rajzok és kivonat) **magyar nyelvű fordításának benyújtási határidejét** a jelenlegi szabályozás szerinti négy hónapról **12 hónapra lenne célszerű meghosszabbítani.**

Ez a megoldás összhangban lenne azzal a kormányzati és hivatali törekvéssel, hogy a nemzetközi szabadalmi rendszer igénybevételére bátorítsuk a magyar bejelentőket azáltal, hogy az angol nyelven benyújtott szabadalmi bejelentésükkel egészen a nemzetközi (vagy külföldi oltalomszerzési) szakasz megkezdéséig – a magyar nyelvre történő fordítás kötelezettsége nélkül – folytathatnák az SZTNH előtti eljárást. Ehhez társulna az az előny is, hogy **az írásos véleménnyel kiegészített újdonságkutatási jelentést** – vagy annak gyorsított változatát – **az SZTNH az angol nyelvű szabadalmi iratok alapján készítené el**, így a bejelentők már egy korai szakaszban megalapozott írásos dokumentációval rendelkeznének, amely tartalmazná az angol nyelven megtett bejelentésük újdonságkutatásának eredményét is. Ez utóbbi nagymértékben segíthetné a bejelentőket nemzetközi szabadalmaztatási stratégiájuk kialakításában.

A határidő ilyen mértékű meghosszabbítása ugyanakkor elegendő időt hagyna a bejelentők számára ahhoz, hogy javított, az alaki szabályoknak megfelelő, közzétehető magyar nyelvű leírást és igénypontokat nyújtsanak be a bejelentéstől számított 16. hónapig annak érdekében, hogy a bejelentés az elsőbbségi időpontot követő 18. hónap elteltével közzétételre kerülhessen. Ennek azért van jelentősége, mivel a szabadalmi bejelentés megtételét követően az SZTNH-nak el kell végeznie a bejelentés alaki vizsgálatát, és az esetleges jelentősebb hiányosságokat a bejelentőnek felhívás kiküldésével adja tudtára, amelyre a bejelentőnek akár a bejelentést követő 16. hónap elteltéig is van ideje válaszolni.

Egyértelmű, hogy **a szabadalmi nyelvi rezsim fentiekben részletezett könnyítése a bejelentői oldalról is együttműködést feltételez.** Ez azt is jelenti, hogy **az SZTNH csak abban az esetben tud az angol nyelvű leírás, igénypontok és rajzok alapján újdonságkutatást elvégezni, és egy megalapozott írásos véleményt kibocsátani, ha a bejelentés (illetve egy későbbi ismételt írásos vélemény iránti kérelem) napján olyan szabadalmi dokumentumokat nyújt be a bejelentő, amelyek alapján a fenti cselekmények ténylegesen elvégezhetőek, mivel az angol nyelvű dokumentumok vonatkozásában az SZTNH alaki felhívást nem bocsátana ki.** Vagyis ebben az esetben (a jelenlegi szabályozáshoz képest) azzal a megkötéssel kellene élni, hogy a hivatal az írásos véleményt az ez iránti kérelem benyújtásának időpontjában rendelkezésre álló leírás és igénypontok alapján készíti el – függetlenül attól, hogy azt gyorsítva kérték-e vagy sem.

Noha az írásos vélemény a közigazgatási eljárás szabályainak megfelelően magyar nyelven készülne el, a jogszabályi változások kísérő intézkedéseként elképzelhető, hogy ahol az újdonságkutatás az angol nyelvű iratok alapján történt, ott az SZTNH – a bejelentő kérésére – joghatással nem rendelkező, tájékoztató jellegű angol fordítást is csatoljon a dokumentumhoz.

A nyelvi könnyítésre irányuló javaslat azt feltételezve került kidolgozásra, hogy a Magyarországon K+F tevékenységet végző multinacionális vállalatok hazai leányvállalatainak egy részénél vélelmezhetően rendelkezésre áll nagy szakértelemmel bíró „céges” (*in house*) szabadalmi ügyvivői kapacitás, vagy az anyavállalaton keresztül kapcsolatban állnak szabadalmi ügyvivői irodákkal. Ily módon ugyanis nagyobb

a valószínűsége annak, hogy a bejelentő már a szabadalmi bejelentés pillanatában jó minőségű szabadalmi iratokat nyújt be az SZTNH-hoz, és ezek alapján elvégezhető lesz az újdonságkutatás.

A javasolt megoldás – tovagyrúzó hatásként – növelheti a Visegrádi Szabadalmi Intézetet (a továbbiakban VSZI) nemzetközi kutatóhatóságként választó bejelentők számát is, ugyanis a multinacionális cégek – magyarországi leányvállalataikon keresztül – a VSZI igénybevételére is jogosulttá válnának. Az SZTNH által kibocsátott korábbi kutatási eredmény (ilyen az írásos véleménnyel kiegészített újdonságkutatási jelentés is) figyelembevételére esetén a VSZI a nemzetközi kutatási díj 40%-át visszatéríti, így a bejelentők összesen 530 eurót takaríthatnak meg azzal, ha a VSZI-nél és nem az Európai Szabadalmi Hivatalnál végeztetik el a nemzetközi kutatást.

Az egységes európai szabadalmi és bíraskodási rendszer reformjának (UPP/UPC) bevezetése esetén ez a megoldás hosszabb távon is hozzájárulhat a gépi fordítások minőségének javításához. Ehelyütt az is megjegyzendő, hogy a hazánkban 2011. január 1-jén hatályba lépett, *az európai szabadalmak megadásáról szóló Egyezmény 65. cikkének alkalmazásáról szóló Londoni Megállapodás* értelmében az európai szabadalmak Magyarországon történő hatályosításához elegendő csupán a szabadalom igénypontjai magyar nyelvű fordításának benyújtása, a szabadalmi leírás angol nyelven is benyújtható. Emiatt már jelenleg is van olyan szegmense a szabadalmi oltalmaknak, ahol a szabadalmi iratok – legalábbis részben – nem magyar nyelven állnak rendelkezésre.

Látni kell azt is, hogy az angol nyelven benyújtott szabadalmi bejelentésekkel kapcsolatban nagyobb a valószínűsége a nemzeti szabadalom megadásának is, hiszen ezekre a bejelentésekre inkább jellemző az innovatív bejelentői háttér megléte. Ebből következően a javaslat hatására nem csak a szabadalmi bejelentések, hanem hosszabb távon a megadott (és fenntartott) szabadalmak száma is jó eséllyel növekedést mutathat.

A további lépések, különösen egy esetleges jogszabály-módosítás előtt elengedhetetlennek tűnik a szakmai szervezetekkel és az érintett bejelentői körrel történő, széles körű konzultáció lefolytatása. Az SZTNH a konzultáció eredményének ismeretében képes lesz megalapozott, észszerű és szakmailag támogatott javaslatot tenni az angol nyelvű szabadalmi iratok elfogadhatósága kérdésében, amely egyidejűleg biztosítja a nyelvi rezsím bővítéséhez fűződő előnyök kiaknázását is.

## Összegzés

A szabadalmi nyelvi rezsím módosítására kidolgozott javaslat **egyértelmű előnyeként kiemelhető, hogy legkésőbb a közzététel időpontjáig rendelkezésre állna a magyar nyelvű leírás az igénypontokkal**, vagyis a nyilvánosság késlekedés nélkül tájékozódhatna ezekről. Az eljárás nyelve – összhangban a közigazgatás egyéb területeivel – továbbra is a nemzeti nyelv, vagyis a magyar maradna. A javasolt megoldás bevezetése lehetőséget teremtene ugyanakkor arra, hogy **a szabadalom megadására irányuló eljárás korai szakaszában (az első 12 hónapban) nem csak magyar, hanem angol nyelvű szabadalmi leírás, igénypontok és rajzok alapján is elkészíthetné az SZTNH az írásos véleményt**. Ezek megállapításai ugyanis fontos mérföldkövet képeznek annak a stratégiai döntésnek, hogy érdemes-e nemzetközi/külföldi szabadalmi bejelentést tenni.